

”Valtakunnalliset maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeet”
Kirjaamo
Maa- ja metsätalousministeriö
Maatalousosasto
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

1/9

19.10.2009

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

1. PERUSTIEDOT HANKKEESTA

Hankkeen nimi	Maaseutu virkistyksen, levon ja rauhoittumisen tyyssijana – maataloille menestyvää hyvinvointipalveluyrittäjyyttä
Projektikoodi	411 029
Diaarinro	4494/505/2006
Hankkeen hallinnointi	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry. PL 510 00101 HELSINKI
Hankkeen vetäjä	Projektipäällikkö Aino Launto-Tiuttu Aino.launto-tiuttu@mtk.fi Puh. 020 413 3584 tai 040 5570 736

2. HANKKEEN TAUSTA

Vanhusväestön määrä lisääntyy ja heidän tarvitsemiensa palvelujen määrä kasvaa. Työssäkäyvä väestö puolestaan vähenee, kuntien veropohja kapenee ja palvelujen tuottamiseen kohdistuvat julkiset voimavarat niukkenevat. Palvelutuotanto onkin suurien haasteiden edessä. On löydettävä ja kehitettävä uusia, vaihtoehtoisia tapoja palvelujen tuottamiseen, mikä vaatii sekä henkisiä että taloudellisia voimavaroja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon kokonaiskustannukset olivat Stakesin tilastojen mukaan vuonna 2006 17,1 mrd euroa, mistä yritysten osuus oli 15,3 %, järjestöjen 9,8 % ja yhteensä yksityisen palvelutuotannon osuus oli 25,1 %. Yritysten osuus oli 12,5 % henkilöstöstä, järjestöjen 11,2 % ja yhteensä sosiaali- ja terveystalouselämykset työllistivät 343 292 henkilöä. Hoivayritysten liikevaihto on kasvanut viime vuosina nopeasti, kaikkien hoivayritysten keskimääräinen kasvu on ollut 10 %, joten hoiva-ala on vetovoimainen ala yrittäjille.

Maaseudulle on mahdollista kehittää yritystoimintaa, joka tarjoaa hoiva- ja hyvinvointipalveluja niitä tarvitseville ja myös oman alueen ulkopuolelta tuleville asiakkaille. Asiaa tulee tarkastella laajasta näkökulmasta. Vanhuksille suunnattujen palvelujen ohella tulevat kyseeseen lasten, nuorten, vammaisten yms. asumispalvelut, kotipalvelut, päivähoito, aamu- ja iltapäivätoiminta, perhekotitoiminta, sijaisperhetoiminta ja leirikoulut /kesäleirit. Työssä tai muun elämän paineissa uupuminen on lisääntynyt ja nämä aikuiset tarvitsevat selviytyäkseen ympäristön ja palvelut, jotka tarjoavat mahdollisuuden lepoon ja virkistäytymiseen.

Palvelujen tuottaminen yksityiseltä pohjalta edellyttää yrittäjämäistä toimintaa. Yrittäjän on tunnettava liiketoiminnan pelisäännöt, hallittava tehokkaat toimintaprosessit, varmistettava toiminnan laatu, hallittava sosiaalisen vuorovaikutuksen taidot ja vaurauduttava yritystoimintaan liittyviin riskeihin. Tässä hankkeessa maaseudun hyvinvointiyrittäjyyteen paneudutaan yrittäjälähtöisesti. MTT:n ja Tulevaisuudentutkimuskeskuksen MaPa-hanke keskittyi hoivamaatilojen toimintaan ja green caren mahdollisuuksiin ja julkaisi tutkimuksen Green Care – terveyttä ja hyvinvointia maatilalta.

Maatiloilla rakennekehitys etenee väijäämättä ja maaseutuyrittäjyys monipuolistuu. Maatilayrittäjistä puolella on koulutus maatalouden ulkopuoliseen ammattiin ja yli puolella maatiloista on yrittäjä, jolla on työkokemusta myös palkkatyöstä (Kuhmonen, T. 2008). Koska maatiloilla on erityisen monipuolista inhimillistä pääomaa – monipuolista ammattitaitoa, palkkatyökokemusta ja yrittäjäkokemusta – on maatilayrittäjillä myös mahdollisuuksia hyödyntää toimintaympäristössään avautuvia mahdollisuuksia ja synnyttää maaseudulle monipuolista hyvinvointialan palveluyrittäjyyttä.

3. HANKKEEN TOTEUTUS 1.5.2008 – 31.8.2009

Hankkeen toteuttaminen alkoi toukokuussa 2008. Uudella hankkeella jatkettiin vuoden 2007 hankerahoista myönnetyn hankkeen toimia. Hankkeen käytännön toteuttamista ja toimenpiteitä valmistelevaan perustettu työryhmä jatkoi työtään. Työryhmä on suunnitellut hankkeen toimintaa käytännössä ja kuullut asiantuntijoita tarvittaessa. Hankkeen osa-aikaisena projektipäällikkönä jatkoi aluepäällikkö Aino Launto-Tiuttu MTK-Varsinais-Suomesta. Hanketta on toteutettu yhteistyössä Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen kanssa, jossa vastuuhenkilönä on toiminut kehityspäällikkö Tarja Jutila.

Tässä hankkeessa tavoitteena oli selvittää maatalousyrittäjien asenteita ja odotuksia hyvinvointiyrittäjyyttä kohtaan, kannustaa ja helpottaa yrittäjäksi ryhtymistä, jakaa tietoa hyvinvointialan yrittäjyydestä maaseudulla, mallintaa hyvinvointialan yritysten palvelujen tuotteistamista sekä etsiä yhteistyömahdollisuuksia alan yrittäjien kesken.

1. Tutkimus

Hankkeen tutkimuksen ”Hoivapalveluyrittäminen maatalan yhteydessä - haasteita ja mahdollisuuksia” teki MMM Eeva Juva opinnäytetyönään kuluttajaekonomian laitokselta Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisestä tiedekunnasta. Työ valmistui maaliskuussa 2009. Työ löytyy Viikin verkko-osoitteesta *

| <http://hdl.handle.net/1975/8946> | * Linkki löytyy myös hankkeen nettisivuilta www.mtk.fi/hoivayrittajaksi.

Tutkimusta varten haastateltiin kymmentä maatilakytkeistä yrittäjää, jotka pohtivat nykyisen maatilayrityksensä rinnalle tai sijaan hoivapalveluyrittämistä tai joilla jo oli toimiva hoiva-alan yritys maatilan rinnalla. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, minkälaisista taustoista hoiva-alan yrittäjiä syntyy ja mitkä ovat heidän motiivinsa maatilalähtöiseen hoiva-alan yritystoimintaan ja minkälaisia ongelmia yrittäjät saattavat kohdata yritystoiminnan eri vaiheissa. Lisäksi selvitettiin maatilan tuomia mahdollisuuksia ja ongelmia maatilan yhteydessä toimivalle hoiva-alan yritykselle. Maatilakytkenällä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, että maatilalla yhä asuva yrittäjä on joko aiemmin toiminut maatalousyrittäjänä tai hän itse tai puoliso on yhä maatilayrittäjä.

Tutkimuksen mukaan maatilatausta tuo yrittäjille kokemusta yritystoiminnasta ja näin kynnys ryhtyä hoiva-alan yrittäjäksi madaltuu. Yrittäjät ovat motivoituneita ja sitoutuneita yrityksen toimintaan ja omaavat ammattimaisen asenteen yritystoimintaa kohtaan. Yrittäjät haluavat tarjota laadukkaita palveluita ja ovat siksi valmiita hankkimaan lisäkoulutusta hoiva-alalle.

Asumispalveluissa alkuinvestoinnit ovat suuret, joten rahoituksen järjestäminen on suuri haaste asumispalveluita tarjoaville yrityksille. Tyhjien maatilarakennusten hyödyntäminen käy esim. viriketoiminnan järjestämiseen, mutta asumistarkoitukseen esim. kotieläintiloina toimineet rakennukset eivät välttämättä sovellu. Asumistarkoitukseen rakennettujen tilojen remontoiminen hoivapalveluyrityksen asumiskäyttöön on myös vaativaa ja kallista. Lainmukainen vaatimustaso asumispalveluihin soveltuville rakennuksille on korkea.

Markkinoinnin ongelmat kulminoituvat enemmän siihen, mitä markkinoidaan kuin miten markkinoidaan. Kilpailutus koetaan ongelmalliseksi. Kuntien tulisi pyrkiä pitkäjänteisempiin ratkaisuihin hoiva-alan ostopalveluita hankkiessaan. Kilpailutukseen osallistuminen on työlästä ja kilpailussa menestyminen ei välttämättä takaa yhtään täytettyä hoitopaikkaa. Hoivapalveluita kodin ulkopuolelle tarjoavat yrittäjät ovat myös petyneitä asiakkaiden vähyyteen yritystoiminnan alkuvaiheilla.

Maatila tarjoaa asiakkaille virikkeitä päivittäiseen arkeen. Maatilan töihin ja eläinten hoitoon liittyvät rutiinit ovat mm. asiakkaiden päivätoiminnassa tärkeitä. Myös yrittäjille maatilan työt voivat toimia henkireikänä hoivayrityksen töiden lomassa.

Maatilan sijainnin kokivat tutkimuksen mukaan pienenä heikkoutena muut kuin asumispalveluita tarjoavat yrittäjät. Vapaa-ajan vähyyks on haaste yrittäjien jaksamiselle. Verkostoitumiseen yrittäjät suhtautuvat myönteisesti, vaikka verkostoitumista muiden yrittäjien kanssa ei juurikaan ollut. Yhteistyön lisääntymisen merkittävimpänä esteenä yrittäjät mainitsivat niukat aikaresurssit.

Hoivamaatalouden tutkimukseen ja kehittämiseen panostamisen tarve nousee esille tutkimuksesta. Jos hoivamaatalouden asema terapiamuotona tunnustetaan tutkimuksen avulla, auttaisi se myös yrittäjiä tuotteistamaan palvelunsa nykyistä paremmin. Hoivamaatalouden osoitetut hyödyt voisivat toimia yhtenä kilpailutuksessa huomioitavana tekijänä.

2. Aineistopaketti / työkalupakki

Hyvinvointialan yrityksen perustamiseen ja yritystoiminnan aloittamiseen liittyvän aineistopakettia on kerätty ja muokattu nettisivuille sopivaksi. Hyvinvointiyrittäjyys-sivusto on julkaistu www.mtk.fi/hoivayrittajaksi -sivustolla. Aineisto pohjautuu Maa- ja

kotitalousnaisten Keskuksen aineistoon, jota on täydennetty ajankohtaisella tiedolla. Sivuille on myös koottu alaan liittyviä linkkejä, joista löytyy lisätietoa. Sivuston linkki löytyy myös mm. www.maajakotitalousnaiset.fi –sivulta, www.maaseutupolitiikka.fi/hyvinvointipalvelut, www.majoitumaalla.fi ja www.agronet.fi. Sivuston runko on seuraava:

- Työkaluja maaseudun hoiva-alan yrittäjyyteen
- Ideasta yritykseksi
- Palvelujen tuotteistaminen
- Kilpailutus ja julkiset hankinnat
- Erilaisten riskien hallinta on osa yrityksen johtamista
- Yhteistyö ja verkostot
- Hoivapalveluyrittäjyys tarjoaa uusia työpaikkoja maaseudulla

www.mtk.fi/hoivayrittajaksi -sivuilla käytiin 4463 kertaa ajanjaksolla 3.3.-6.9.2009 Google Analyticsin mukaan. Keskimääräinen sivulla käytetty aika oli 59 sekuntia, välitön poistumisprosentti oli 40,20 %. Vertailuna www.mtk.fi –sivujen kaikkien maaseutuyrittäjyys-sivujen kävijämäärä oli samana aikana 7482 ja keskimäärin sivuilla käytettiin aikaa 1 minuutti 23 sekuntia. Välitön poistumisprosentti oli 70,27 %. Sivusto jää hankkeen jälkeen MTK:n maaseutuyrittäjyys-linjan ylläpidettäväksi.

Sivustoa varten hankittiin valokuvaaja Kimmo Haimilta kuvia hyvinvointialan yrityksistä. Haimi otti kuvia Salmikuukan ammatillisesta perhekodista ja Palvelukoti Raijasta Hausjärvellä sekä Aulis Palveluista Riihimäellä.

3. Tiedon jakaminen hyvinvointialan yrittäjyydestä maaseudulla

Hyvinvointiyrittäjyyttä maaseudulla on tuotu esille eri tiedotusvälineissä sekä tilaisuuksissa seuraavasti:

Hankkeesta on ollut artikkeli Hyvinvointipalveluista lisätuloja maaseudulle Maatilan Pellervossa kesäkuussa 2008, s. 60-61, Tuorin Ratsutila Huittisissa tarjoaa virkistystä ja terapiaa MTK-Viestissä 8/2008. s. 18-19.

Koti-lehdessä 3/2009 s. 38-41 oli artikkeli Monipuolista hoivaa ja huolenpitoa Ylä-Savossa.

Loppuseminaarin jälkeen 6.3.2009 hyvinvointiyrittäjyydestä oli artikkeli Ympäristöstä voi tulla maaseudun hoivayritysten kilpailuvaltti Maaseudun Tulevaisuudessa s.6. Saman päivän Maaseudun Tulevaisuudessa oli artikkeli Perhekodissa voi elää tavalista arkea s. 12. Projektipäällikkö antoi toimittajalle juttuvinkin ja Salmikuukan perhekodin yhteystiedot.

Hanke järjesti retken toimittajille 30.3.2009 Hämeeseen. Kohteiksi oli valittu AulisPalvelut Riihimäeltä, Perhekoti Kaurismäki Hausjärveltä sekä Suivalan Pitokartano Kärkölästä. Kutsua välitettiin tiedotusvälineiden edustajille MTK:n viestintäosaston valtakunnallisen lehdistölistauksen mukaan. Tilaisuus jouduttiin kuitenkin peruuttamaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Maaseudun Tulevaisuuden toimittaja teki retken kohteena olleelle Aulis Palvelujen yrittäjä Auli Laineelle 1.4.2009 päivän kysymyksen MT:een: mitä terapialammas tekee.

Tarja Jutila esitteli hyvinvointiyrittäjyyttä maaseudulla sekä hanketta TEM / Hyvä-hankkeen asiantuntijafoorumissa alueet ja hyvinvointi 11.6.2009 Helsingissä.

Hanke järjesti yritysneuvojille koulutuspäivän hyvinvointialan tietämyksen syventämiseksi 1.6.2009 Helsingissä MTK:n kokoustiloissa. Päivän organisoinnista vastasi

pääasiassa Tarja Jutila. Päivään osallistui yhteensä 20 ProAgrioiden, Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen neuvoja sekä MTK:n toimihenkilöitä ympäri Suomea. Tilaisuuden avasi MTK:n toiminnanjohtaja Antti Sahi. Kouluttajina toimivat yritysneuvoja Juhani Paavilainen ProAgria Pohjois-Savosta, kouluttaja Hilikka Karvonen Tietovire Oy:stä sekä johtava asiantuntija Hannu Hämäläinen THL:sta. Päivän puheenjohtajana toimi Tarja Jutila. Hän esitteli myös hankkeen tilaisuudessa.

Päivän aikana Karvonen kertoi yritysneuvojille hyvästä hoitoympäristöstä, esim. eri asiakasryhmien vaatimuksista hoiva-alan yritykselle, tarvittavista luvista, henkilöstö- ja tilavaatimuksista. Paavilaisen aiheena oli hoiva-alan yrityksen taloudelliset reunaehdot. Esitysten pohjalta nousi useita kysymyksiä, mitä yritysneuvonnassa pitäisi ottaa esille ja mistä tietoa löytyy. Alustajat lähettivätkin lisätietoa osallistujille sähköpostin välityksellä koulutuspäivän jälkeen. Päivän aikana ei ehditty kaikkia asioita käydä läpi. Osallistujat olivat pääosin tyytyväisiä erityisesti Paavilaisen alustukseen ja materiaaliin. Paavilaisen laaja käytännön kokemus hyvinvointialan yritysten neuvonnasta näkyi hänen esityksestään. Karvosella oli paljon asiaa, mutta palautteen mukaan hän ei päässyt ydinasiaansa esityksen aikana. Tilaisuuden jälkeen lähetetty materiaali paikkasi Karvosen esitystä. THL:n Hannu Hämäläinen valotti hoiva-alan markkinoiden tulevaisuuden haasteita tilastojen valossa mutta myös innovaatioiden luomien mahdollisuuksien näkökulmasta. Osallistujille korostettiin väestön ja yksilöiden omia mahdollisuuksia hyvinvointiin ja terveyteen sekä miten tätä omatoimisuutta voitaisiin edistää. Hämäläisen herättelevä visiointi sai osallistujilta erittäin hyvää palautetta.

MTK-Viestissä 4/2009 s. 32 oli artikkeli Maatilat täydentävät maaseudun hyvinvointialan palvelutarjontaa..

Heinäkuun 2009 Kantrissa s. 4-7 oli artikkeli Ammattina vanhempi, jonka yhteydessä kerrottiin myös tämän hankkeen yrittäjille luomista nettisivuista www.mtk.fi/hoivayrittajaksi. Tarja Jutila ja Aino Launto-Tiuttu kirjoittivat syyskuun blogin YTR:n sivuille www.maaseutupolitiikka.fi aiheesta Tällaista hoivaa haluamme.

ProAgrian Ketjukas-tiedotteessa 5/2009 oli tietoisku hankkeen nettisivuista Hoiva-alan yrittäjäksi – tietoa netissä. Sivusta kerrottiin myös muissa MKNK:n sisäisissä tiedotteissa ja tilaisuuksissa. Farmi Uutisissa oli syyskuussa 2009 artikkeli hankkeesta ja www.mtk.fi/hoivayrittajaksi -sivustosta. MTK-Viestissä 6/2009 s. 23 oli selostus green carestä otsikolla Maaseutu virkistykseen, levon ja rauhoittumisen työssija.

4. Hyvinvointialan yritysten tuotteistamisprosessien mallintaminen

Yritysneuvoja Satu Nurmi (os. Kurppa) ProAgria Hämeestä /Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksesta laati tuotteistamismalleja usealta eri toimialasektorilta neuvontakokemuksensa pohjalta. Satu Nurmi on toiminut yritysneujana Hämeen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksessa tehden neuvontaa monelle hyvinvointialan yrittäjälle Hämeessä erityisesti HoVa-hankkeen aikana. Satu Nurmi teki tuotteistamismallit tehostetun palveluasumisen yksiköstä, vanhusten päivätoiminnasta, yksityisestä lasten päiväkodista, lasten ja nuorten ammatillisesta perhekodista sekä nuorten työtoiminnasta. Tarja Jutila työsti tuotteistamismallin ja yritystarinan kotityöpalvelualan yrittäjyyttä varten. Tuotteistamismallit löytyvät nettisivustolta omana kohtanaan sekä tämän raportin liitteenä.

Tuotteistuksen yrittäjät kokevat vaikeaksi mutta tärkeäksi osaksi yrittämisen alkuvaiheessa, joten tuotteistuksen mallintaminen on tärkeä osa yrittäjille. Malleista yrittäjät saavat vinkkejä asioista, joita heidän tulee omassa yritystoiminnassaan ottaa huomioon.

5. Klusterinäkökulman ja siitä koituvien etujen esille tuominen

Yritysten yhteistyön tiivistäminen jäi vähäiseksi hankkeessa. Tarkoituksena oli, että jo talvella 2007-2008 järjestettävissä maakunnallisissa seminaareissa olisi luotu verkostoja yrittäjien välille. Seminaareihin osallistui kuitenkin suhteellisen vähän jo hoiva-alalla toimivia yrittäjiä, eikä verkostoitumista saatu alkamaan. Ihan hoivayrittämisen alkutaipaleella olevat yrittäjät eivät vielä keskittyneet verkostoitumiseen, koska yrityksen perustaminen vei yrittäjän ajan ja energian. Yhteistyölle todettiin keskusteluissa olevan tarvetta, mutta käytännön toimia verkostojen muodostumiselle ei oltu valmiita tekemään. Seminaareissa toisaalta tutustuttiin toisiin yrittäjiin, joten yhteistyön viritäminen myöhemmin on helpompaa jo ennestään tutun henkilön kanssa.

Tässä hankkeessa yrittäjille suunnattuja tilaisuuksia ei järjestetty hankkeen ensimmäisen osan kokemusten perusteella. Yrittäjät osallistuivat heikosti järjestettyihin tilaisuuksiin. Erilaisia tilaisuuksia on tarjolla maakunnissa paljon ja yrittäjät alkavat väsyä tilaisuuksiin. Klusterinäkökulmaa ei näin vielä hankkeessa päästy edistämään.

6. Tiedottaminen hankkeen hyvistä kokemuksista ja onnistumisista sekä hankkeen tuloksista

Hankkeesta ja hyvinvointialan mahdollisuuksista yrittäjille kerrottiin MTK-Varsinais-Suomen johtokunnalle ja MTK:n valtuuskunnan varsinaissuomalaisille jäsenille kesäretkellä 7.7.2008 sekä MTK-Lokalahden ja MTK-Kodisjoen kesätilaisuuksissa 16.7.2008.

Hankkeen toimista keskusteltiin MTK-liittojen konsulenttien neuvottelupäivillä 18.9.2008 MTK:n kokoustiloissa Helsingissä. Hankkeella oli esittelypiste 15.10.2008 Emäntäseminaarissa Sarka Maatalousmuseossa Loimaalla.

Hanke järjesti loppuseminaarin yhdessä MTT:n ja Tulevaisuudentutkimuskeskuksen MaPa-hankkeen sekä Suomen Maataloustieteellisen seuran kanssa 4.3.2009 Tieteentalolla Helsingissä. Osallistujia oli yhteensä 60 henkilöä, pääosin tutkijoita, neuvoja, hallinnon ja kehittämistahojen edustajia. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi erikoistutkija Katriina Soini, MTT/Jyväskylän yliopisto. Muina alustajina olivat valtiosihteerit Jouni Lind MMM:stä, Hannu Hämäläinen THL:sta, Bas Pedroli, Wageningen Institute for Environment and Climate, Anja Yli-Viikari MTT:sta, Tapani Kivinen MTT:sta, Anna Kirveennummi Tulevaisuuden Tutkimuskeskuksesta, Aino Launto-Tiuttu MTK:sta, Nina Hyvätti Metsäkylän ratsastuskeskus Oy:stä sekä Eila Kokkonen Runnin Kartanonmäki Oy:stä.

Seminaarissa hyvinvointiyrittäjyys eri muodoissaan esittäytyi hyvin yleisölle sekä tiedotusvälineiden edustajille. MaPa-hankkeen tuoma teoreettinen pohja hoivayrittäjyydestä maataloilla täydensi hyvin hankkeemme asiaa. Green care on vielä suhteellisen tuntematon käsite. Green caren esille tuonti eri yhteyksissä edistää alan yrittäjyyttä maassamme. Hankkeen nettisivut avattiin juuri ennen seminaaria ja tieto sivuista levisi seminaarissa sekä seminaarista lähetetystä tiedotteesta.

Projektipäällikkö oli 21.4.2009 kertomassa hankkeesta ja hyvinvointiyrittäjyydestä MTK:n maaseutuyrittäjävaliokunnalle valiokunnan kokouksessa Helsingissä. Asiasta käytiin vilkas keskustelu, erityisesti palvelujen myyminen kilpailutuksen kautta ja maaseutu- ja maatilaympäristön etujen huomioiminen kilpailutuksessa herätti keskustelua.

Lisäksi keskustelua hankkeen aikana hyvinvointialanyrittäjyydestä esille tulleista asioista käytiin tuottajajärjestön ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen eri tilaisuuksissa. Elokuussa MTK:ssa mietittiin myös alan edistämisen jatkoa lähinnä maaseutuyrittäjyykslinjalla mutta myös laajemmin maakunnissa tuottajaliittojen puitteissa. Hoiva-alan esille tuominen seminaareissa ja erilaisissa tilaisuuksissa järjestyy käytännössä tuottajaliittojen toimesta maakunnissa. Keskusliitossa hyvinvointialan edunvalvonta-asiat niveltäytyvät maaseutuyrittäjyykslinjan toimintaan, missä myös hankkeen luomien nettisivujen ylläpito jatkossa hoidetaan.

7. Hankkeen hallinnointi ja rahoitus

Hankkeen toteutusaika oli 1.5.2008 – 31.8.2009. Vuodelle 2007 myönnetyn rahoituksen avulla toteutettu hanke kesti huhtikuun loppuun 2008, jolloin tätä hanketta päästiin toteuttamaan vapusta 2008. Hankkeen kesto-aika oli ensin 30.4.2009 asti, mutta hankkeelle haettiin huhtikuussa jatkoaikaa 31.8.2009 asti. Hankkeessa haluttiin järjestää vielä yritysneuvojen koulutuspäivä, muokata nettisivuja www.mtk.fi/hoivayrittajaksi sekä toteuttaa tiedotusta, kun hankerahaa oli jäljellä.

Elokuussa ennen hankkeen päättymistä hankkeen talousarvioon haettiin muutosta toteutuneiden ja ennakoitujen mukaisten kuluerien mukaisesti.

Muutettu kustannusarvio hankkeelle

	MTK	MMM	budj.yht
Palkat	200	1700	1900
Palkkiot, ostopalvelut	15000	26800	41800
Matkat		700	700
Muut menot	700	200	900
Hankkeen tulot			
Yhteensä	15900	29400	45300

Hankkeen kokonaismenot olivat lopulta 44 672,36 euroa. Alkuperäisen hankepäätöksen mukaista avustusta jäi käyttämättä 30 000 eurosta 963,30 euroa. Näin MMM:n osuus on 29 036,70 euroa ja MTK:n rahoitusosuus 15 635,66 euroa.

Hankkeen vastuullisena toteuttajana on toiminut MTK ry. Tilinpito on hoidettu MTK:ssa, kirjanpitäjänä Liisa Järvelä ja hankkeen vetäjänä aluepäällikkö Aino Launto-Tiuttu MTK-Varsinais-Suomesta.

Ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmään ovat kuuluneet Kirsi Viljanen, MMM, puheenjohtaja, Anna Kirveenummi, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Jarkko Huovinen, Kuntaliitto, Eila Kokkonen, Maaseutuyrittäjä, Paaskoti, Runni, Raija Volk, PTT, Taina Lilja, MTT, Eeva Nurmi, Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus, Tarja Jutila, Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus, Kaarina Knuuti, MTK, Juha Ruippo, MTK. Ohjausryhmän sihteerinä toimii Aino Launto-Tiuttu. Ohjausryhmä on kokoontunut 19.9.2008, 3.2.2009 sekä 17.6.2009 MTK:n kokoustiloissa Helsingissä. Ohjausryhmä on toiminut asiantuntija- ja taustukena hankkeelle sekä keskustelufoorumina laajemmin maaseudun hyvinvointialan palvelujen järjestämisestä tulevaisuudessa.

Työryhmä

Hankkeen työryhmään ovat osallistuneet Kaarina Knuuti, MTK, Tarja Jutila, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Juha Ruippo, MTK sekä Aino Launto-Tiuttu, MTK-Varsinais-Suomi. MMM Eeva Juva on osallistunut aktiivisesti työryhmän toimintaan. Työryhmä on kokoontunut 29.5.2008, 12.8.2008, 25.11.2008, 20.1.2009, 21.4.2009 sekä 25.8.2009.

4. HANKKEEN ARVIOINTIA

Hankkeen kautta maaseudun hyvinvointiyrittäjyyttä on tuotu esille eri tilaisuuksissa. Tiedon kulkua hyvinvointiyrittäjyyden kehittämistyössä pitää parantaa, jotta päällekkäistä työtä voitaisiin vähentää. Hyvinvointiyrittäjyyden teemaryhmän sivuilla on jo kerätty paljon alaan liittyviä linkkejä. Maakunnallisia hankkeita on tulossa ja viriämässä, mutta ensin hankerahoituksen viivästyminen ja nyt hankehallinnon kiristyneet ohjeet ovat vakava uhka koko kehittämistoiminnalle.

Maakunnallisia hankkeita on alkamassa ja käynnissä koko ajan. Hyvää yhdessä – hanke jatkuu ProAgria Pohjois-Karjalassa/ Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksessa, ja ProAgria Hämeessä / Maa- ja kotitalousnaisten Piirikeskuksessa on alkanut Hova-hanke edellisen hankkeen jatkumona. Oppilaitosten vetäminä Keski-pohjanmaalla on Green care -esiselvityshanke meneillään, Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa omat hankkeet meneillään sekä Uudellamaalla Hai-hanke.

Hankkeen ohjausryhmän ja ohjausryhmän yksittäisten jäsenten kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta on MMM:öön saatu paljon tukea ja apua maaseutupoliittisen selonteon valmisteluun sekä konkreettisia ehdotuksia poliittisiin linjauksiin.

Hanke on syventänyt toteuttavien organisaatioiden, MTK:n ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen, tietämystä ja avannut uusia mahdollisuuksia kummassakin organisaatiossa. Hyvinvointiyrittäminen on varteenotettava elinkeino maaseudun yrittäjille ja toisaalta hyvinvointiyrittäjyys monipuolistaa parhaimmillaan paikkakunnan palveluvarustusta. Nettisivuihin on pyritty kokoamaan yrittäjille pääasioita ja antamaan linkkejä edelleen yksityiskohtien löytämiseksi.

Hankkeessa on tullut esille seuraavia kehittämiskohteita hyvinvointipalvelujen järjestämisestä ja green carestä:

1) Millaisia uudenlaisia palveluja voisi olla – palvelusetelin käytön laajennuksella otetaan jo askel uuden suuntaan, mutta löytyykö kokonaan uusi tapa luoda palvelutarjontaa asiakkaille kunnissa. Palvelusetelin käytöllä asiakkaalla on jo mahdollisuus valita palvelun tuottaja. Palvelun tuottajien on hakeuduttava ensin palvelun tuottajiksi omaan kuntaan, jotta heiltä voi ostaa palvelusetelillä palveluja.

2) Maaseudun ja green caren arvon esille tuominen mm. kilpailutuksessa Mitkä ovat maaseudun arvot ja miten ne tuotteistetaan ja otetaan huomioon kilpailutuksessa. Arvoja ei nyt pystytä hinnoittelemaan. Miten arvo mitataan kun julkinen sektori kilpailuttaa valtaosan hyvinvointialan palveluista. Hoivamaatalouden tutkimukseen ja kehittämiseen tulee panostaa. Tutkimustietoa tarvitaan mm. virikkeellisen ympäristön, hiljaisuuden, rauhallisuuden jne arvosta. Tämän hankkeen nimi ”Maaseutu virkistykseen, levon ja rauhoittumisen työssijana – Maatiloille menestyvää hyvinvointipalveluyrittäjyyttä” on ollut oikeaan osuva.

Kaikissa keskusteluissa tuli selvästi esille, että yrittäjät kokevat kilpailutuksen erittäin raskaaksi.

3) Yrittäjät ovat yksin yrityksessään, verkostoitumista kaivataan. Tämä tuli ilmi Eeva Juvan tutkimukseen tekemissä haastatteluissa. Alan yrittäjien verkostoitumiseen tarvitaan ulkopuolista tukea, jotta luontevaan kanssakäymiseen ja yhteistyöhön päästään. Verkostoituminen ja klusteriajattelun levittäminen jäävät seuraavien hankkeiden tehtäviksi. Maakunnissa virinneet hyvinvointialan hankkeet tukevat hyvin yrittäjien välistä verkostoitumista käytännössä.

Tässä hankkeessa verkostoituminen ja klusteriajattelun levittäminen yritysten keskuudessa jäi vähäiseksi. Vuoden 2007 kehittämisrahan turvin toteutetun hankkeen ensimmäisessä osassa koulutustilaisuuksiin, missä verkostoituminen olisi luontevasti päässyt alkuun, ei tullut montakaan yrittäjää. Myös tutkimukseen oli vaikea löytää yrittäjiä haastateltavaksi. Hyvinvointialan yrittäjiä on maatiloilla kaikkiaan noin neljäsataa, joten potentiaalisten haastateltavien määräkin oli suhteellisen pieni. Sen sijaan eri toimijoiden välillä vaihdettiin kokemuksia vilkkaasti ja mm. MTK:n, Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen, MTT:n ja Tulevaisuudentutkimuskeskuksen välillä hyvinvointialanyrittäjyydestä maaseudulla.

Raportin liitteet:

Ohjausryhmän pöytäkirjat, 3 kpl

Eeva Juvan tutkimus ”Hoivapalveluyrittäminen maatilan yhteydessä – haasteita ja mahdollisuuksia”

Aineistopakettien sivujen esimerkkejä

Nettisivuston kävijämäärät

Tuotteistusmallit

Tilaisuuksien ohjelmat, osallistujalistat sekä jaettu materiaali

Kopiot lehtijutuista